

SHEKSPIR HAYOTI VA IJODI

Qo'qon Universiteti

Andijon filiali ijtimoiy gumanitar va pedagogika fakulteti,

Filologiya tillarni o'qitish o'zbek tili 24_04guruh talabasi

Abdurahimova Ruhshona

Annotatsiya: *Uilyam Shekspir kim? Shekspir — dunyodagi eng yaxshi dramaturglardan biri, ingliz shoiri. Britannica nashriga ko'ra, birorta yozuvchining obro'si uniki bilan bahslasha olmaydi. Shu bilan birga, boshqa biror muallif yuzlab yillardan beri davom etayotgan munozarani boshlab bermagan. Shekspir shaxsiyatiga bog'liq ziddiyatli ma'lumotlar va u yozgani aytiladigan pyesalar alohida muammo — "Shekspir masalasi". Ushbu maqolada Uilyam Shekspirning hayoti va ijodi va biz uchun qoldirgan adabiy merosi haqida ma'lumotlar berilgan.*

Kalit so'zlar: *Uilyam Shekspir, adabiyot, asar, pyesa, til, uslub, ijod, ma'lumotlar, drama, she'riyat, teatr.*

Uilyam Shekspir 1564-yil aprelda Yorkshir grafligidagi Stratford-apon-Eyvon shahrida dunyoga keladi. Otasi qo'lqop hunarmandchiligi bilan shug'ullanar va charm sotardi. Uning shahardagi ijtimoiy mavqeyi yuqori bo'lib, munitsipal kengash a'zoligiga saylangan, keyin esa shahar kengashi rahbari lavozimiga ko'tarilgan. Onasi Meri Arden esa badavlat mulkdorlar avlodi hisoblangan. Shekspirning otasi uchun u bilan oila qurish ijtimoiy pillapoyadan yuqoriga ko'tarilish borasida yaxshi imkoniyat edi. Rafiqasining merosi sabab Jon Shekspir hashamatli uy va boshqa ko'chmas mulklarni sotib olgan. Oilaning boyligi farzandlarni ta'lim olishiga ham yetarli sharoitni ta'minlab berardi. Uilyam oilada uchinchi farzand bo'lib tug'iladi, o'zidan oldin dunyoga kelgan ikki farzand chaqaloqligidayoq vafot etgan. Bundan tashqari, uning uch nafar ukasi va ikki singlisi bo'lgan. Stratfordda gimnaziya joylashgan bo'lib, Uilyam 14-15 yoshiga qadar u yerda grammatika bilan shug'ullanadi. U yerda lotin, grek tillari, klassik tarixchilar

merosi, qadimgi Rim shoirlarining asarlari o'rgatilardi. Shekspirning yoshlik davrlarida Stratfordda teatr truppalari gastrollarga kelardi. Uilyam otasi bilan birga ularning tomoshalarini ko'rishga tashrif buyurardi. U yerda muntazam havaskorlik spektakllari ham namoyish etib turilgan. O'smir uchun bu teatr san'atiga bo'lgan qiziqishni uyg'otadi.

Uilyam 18 yoshida o'zidan sakkiz yosh katta Enn Xatauey ismli qizga uylanadi. Yarim yildan keyin oilaning Syuzen ismli qizi dunyoga keladi. Oradan uch yil o'tgach Xemnet va Judit ismli egiz farzandlari tug'iladi. Bolakay 11 yoshida o'latdan vafot etadi. 1585-yildan 1592-yilgacha Shekspirning hayoti haqida ma'lumotlar yo'q. Bu davr "yo'qotilgan yillar" deb ataladi va uning ijodiy faoliyatining boshlanishi haqida ko'plab farazlar mavjud. Shekspirning birinchi asarlari 1590-yillarda paydo bo'ladi. U dastlab she'riyat va dramalarga e'tibor qaratgan. Uning ilk asarlaridan biri "Titus Andronikus" bo'lib, bu asar qattiq va zo'ravonlikni aks ettiradi. Shuningdek, "Romeo va Juletta" asari ham bu davrda yaratilgan bo'lib, u sevgi, qismat va ijtimoiy to'siqlar haqida hikoya qiladi. Bu asar Shekspirning romantik dramalaridagi uslubini belgilab beradi va uning ijodiy qobiliyatini namoyish etadi. 1594-yildan boshlab, Shekspir London teatrlarida faol qatnasha boshlaydi. U "Lord Chamberlain's Men" truppasining asoschilaridan biri bo'lib, bu truppa London teatrida katta muvaffaqiyatlarga erishadi. Shekspir bu davrda ko'plab mashhur asarlar yaratadi, jumladan, "Hamlet", "Othello", "King Lear" va "Macbeth". Ushbu asarlar inson tabiatining murakkabligini, ruhiy holatlarni va ijtimoiy munosabatlarni chuqur o'rganadi. Shekspirning dramalari ko'pincha insonning ichki kurashlari, qasos va adolat, sevgi va nafrat kabi mavzularni o'z ichiga oladi. Shekspirning ijodi davomida u ko'plab janrlarni o'rganadi. U tragik va komedik dramalar, tarixiy asarlar va she'rlar yozadi. Uning komediyalari, masalan, "A Midsummer Night's Dream" va "Twelfth Night", inson tabiatining quvonchli va kulgili tomonlarini aks ettiradi. U tragik asarlarida esa, insonning zaifligi va qiyinchiliklarga duch kelishini ko'rsatadi. Shekspirning asarlari, shuningdek, ijtimoiy va siyosiy muammolarni ham yoritadi, bu esa ularning zamonaviyligini saqlab qoladi. Shekspirning asarlari ko'plab tillarga tarjima qilingan va butun dunyoda

sahnalashtirilgan. Uning dramaturgiyasi, til va uslubiy jihatlari, adabiyotda yangiliklar kiritdi. Shekspir o'z asarlarida o'zgacha til va ifoda vositalaridan foydalanadi, bu esa uning ijodini yanada boyitadi. U o'z asarlarida metaforalar, simvollar va o'yinlar orqali chuqur ma'nolarni ifodalaydi. Shekspirning hayoti va ijodi davomida ko'plab tanqidchilar va olimlar uning asarlarini o'rganishgan. Ularning fikricha, Shekspir inson tabiatining murakkabligini, uning ichki kurashlarini va hayotning o'ziga xos qiyinchiliklarini juda yaxshi aks ettiradi. Uning asarlari zamonaviy psixologiya va falsafa bilan bog'liq ko'plab masalalarni o'rganadi va insonning ichki dunyosini yoritadi.

Uilyam Shekspir hayotligida uning pyesalari va "Globus" teatri Londonda mashhurlikka erishib, zamondoshlari olqishiga sabab bo'ladi. Ammo muallif va uning tragediyalariga haqiqiy mashhurlik XIX asr oxirlarida keladi. Uning pyesalari dunyoning deyarli barcha tillariga tarjima qilinib, jahon klassikasiga aylanadi. Shekspirning hayoti va ijodi, o'z zamonida va undan keyin, ko'plab adabiyotshunoslar va san'atshunoslar tomonidan o'rganilgan. U nafaqat adabiyot, balki san'at va madaniyat sohasida ham katta ta'sir ko'rsatgan. Uning asarlari, insoniyat tarixida o'z o'rnini topgan va hozirgi kunga qadar o'qilmoqda va sahnalashtirilmoqda. Shekspir insoniyatning eng buyuk ijodkorlaridan biri sifatida, adabiyot va san'at tarixida o'chmas iz qoldirgan. Uning asarlari, hayot va o'lim, sevgi va nafrat, umid va despair kabi universal mavzularni o'z ichiga oladi, bu esa ularni har bir avlod uchun ahamiyatli qiladi.

Xulosa:

Shekspir Stratforddagi avliyo Troitsa mehrobiga ko'milgan. U ulug' dramaturg bo'lgani uchun emas, balki katta miqdordagi to'lovni amalga oshirib kelgani bois bu sharafiga loyiq deb topilgan. Qabrdan uncha uzoq bo'lmagan devorda qarindoshlari o'rnatgan yodgorlik esa Shekspirning yozayotgan holatini o'zida jo etgan. Har yili dramaturgning tavallud kunida yodgorlikdagi Shekspirning qo'lidagi g'oz pati yangilanadi. U qabr toshiga bitilgan so'zlarni o'zi yozgan muallif hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. QODIROV, A. (2025). BADIY ASAR TAHLILI VA DIN INTEGRATSIYASI:(Alisher Navoiy ijodi misolida). Hamkor konferensiyalar, 1(11), 386-388.
2. Qodirov, A. (2024). USLUB ADABIYOTSHUNOSLIKNING MUHIM KATEGORIYASI SIFATIDA. University Research Base, 857-860.
3. Abdulazizbek, Q. (2024). USLUB ADABIYOTSHUNOSLIKNING MUHIM KATEGORIYASI SIFATIDA. Talqin va tadqiqotlar ilmiy-uslubiy jurnali, 2(42), 144-149.
4. Qodirov, A., Inomjonova, M., & Olimova, X. (2025). ADABIYOTSHUNOSLIKDA BADIY ASAR TILI VA BADIY NUTQ USLUBI. Наука и технология в современном мире, 4(5), 36-38.
5. O'G'Li, Q. A. L. (2023). ADABIYOTSHUNOS USLUBI HAQIDA (DILMUROD QURONOV IJODI MISOLIDA). World of Philology, 2(2), 46-50.
6. Kobilova, Z. B. (2021). Amiriy and fazliy. Asian Journal of Multidimensional Research, 10(9), 271-276.
7. Kobilova, Z. (2022). Image of a Drinker and a Hermit in the Amir Al-Ghazali. EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION, 2(4), 173-176.
8. Qobilova, Z. (2020, December). THE ARTISTIC-AESTHETIC EFFECT OF AMIRI'S POETRY SCOPE. In Конференции.
9. Haliljonovna, S. K. (2024). PSYCHOLOGICAL POSSIBILITIES OF FORMING INTERESTS IN VISUAL ARTS IN PRESCHOOL CHILDREN. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 12(3), 438-442.
10. Жахонгирова, Тамила; ,ЭВОЛЮЦИЯ НЕГАТИВНЫХ ЭМОЦИЙ В АНГЛИЙСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ: СЕМАНТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ,Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi,11,2,18-20,2024,
11. Andreyevna, Jaxongirova Tamila; ,CURRENT TRENDS AND DEVELOPMENT FACTORS IN THE APPLICATION OF DIGITAL TECHNOLOGIES IN EDUCATION,Ta'limda raqamli texnologiyalarni tadbiq etishning zamonaviy tendensiyalari va rivojlanish omillari,28,1,230-233,2024,

12. Khabibullaeva F.K. The Problem of Adequacy in Russian Translations of A. Kadiri's novel "The Past Days". Toronto. Design Engineering. 2022. – P. 6091-6101.
13. Abdullaevna, K. G. (2024). TRANSLATION CHALLENGES IN SCIENTIFIC AND TECHNICAL TRANSLATION WITH A FOCUS ON TERMINOLOGICAL DICTIONARIES. Science and innovation, 3(Special Issue 34), 178-181.
14. Toshboyeva, O. (2024). THE TERMINOLOGY, GENESIS, AND LINGUISTIC FOUNDATIONS OF "BRAND NAMES" IN THE WORLD OF LINGUISTICS. University Research Base, 992-995.